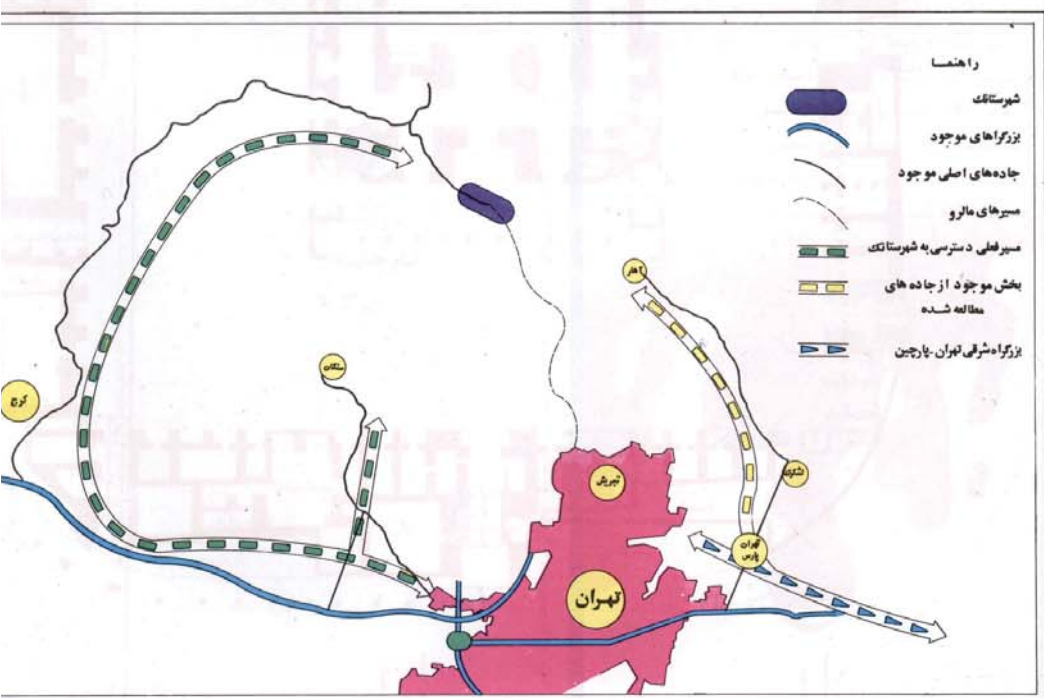

● نظرات اجهالی درباره شهرستانک

ویشنهادهایی برای توسعه آن

یکی از خدمات بسیار مهمی که سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح در زمینه اشاعه اطلاعات جغرافیایی انجام می دهد تهیه شناسنامه هایی از آبادیهای کشور است که با رعایت اصول جغرافیایی از طریق مطالعه و مشاهده محلی به وسیله کارشناسان شایسته تکمیل می شود و بر مبنای آنها مجلدات فرهنگ آبادیهای کشور (که تا کنون حدود ۶ جلد آن به چاپ رسیده است) تنظیم می گردد.

مجله سپهر در نظر دارد که در هر فرصت نمونه هایی از محتوای یک شناسنامه را که در واقع مطالعه ای میکرو جغرافیایی محسوب می شود برای استفاده خوانندگان خود منتشر سازد.

آنچه هم اینک به نظر علاقه مندان می رسد بر اساس شناسنامه «شهرستانک» تدوین شده است.

شهرستانک

پیشگفتار: مسئله رشد بی حساب و روزافزون شهر تهران موضوعی است که بر هیچ کس پوشیده نیست. تراکم فوق العاده جمعیت، انواع آلودگیها (هوا، صدا، آب، زباله و امثال آن)، کمیابی و گرانی سرسام آور مسکن، مشکلات ترافیکی، تمرکز اداری و فرهنگی و دهها مسئله ناراحت کننده دیگر ادامه زندگی در تهران را برای ده میلیون یا بیشتر ساکنان آن تقریباً غیرقابل تحمل ساخته است. در چنین شرایطی کلیه مسؤولان دورانندیش جمهوری اسلامی ایران درصدد چاره جویی برآمده و هریک به صورتی رامحل یا راحلهایی پیشنهاد کرده یا می کنند که تمام آنها باید مورد توجه واقع شده و بهترین و سهیل الوصول ترین آنها به اجرا گذارده شود تا پایتخت جمهوری اسلامی ایران از تنگناهای موجود نجات پیدا کند و ساکنان آن بتوانند به زندگانی سالم تر و راحت تری امیدوار باشند.

یکی از راحلهای مورد بحث که طرفداران زیادی دارد و کاملاً منطقی به نظر می رسد ایجاد شهرکهای اقماری در فواصل معقول از تهران و در محیطهای جغرافیایی مناسب است که بتواند فضای زیستی بیشتر و محیط سالم تری تأمین سازد تا کسانی که ناگزیرند در تهران کار کنند قادر باشند در فاصله زمانی کوتاهی از شور و شر این شهر تحمل ناپذیر فرار کرده به کنج خلوتی در دامن خانواده خود پناه برده در ازای یک روز برونسخت در شهر، شی را به راحتی دور از آن به روز آورند.

درگزینش محل برای چنین شهرکهای شرایط زیادی باید در نظر گرفته شود که مهمترین آنها را می توان به دارا بودن فضای باز، هوای سالم، آب کافی و دسترسی آسان خلاصه کرد.

یکی از شهرکهای مورد مطالعه جلگه کوچک کوهستانی شهرستانک در شمال تهران است که بدنبوسیله مشخصات و امتیازات اصلی آن در این گزارش ارائه می گردد:

موقعیت و وسعت شهرستانک:

رشته عظیم البرز که مانند دیوارستبری سراسر فلات ایران را دربر گرفته چنانکه ممکن است به نظر آید از رشته‌های بهم پیوسته و درهم بافته شده تشکیل نگردیده بلکه در میان قله‌های رفیع و رشته‌های طویل آن دره‌های وسیع و گاهی جلگه‌مانند به وجود آمده که از جمله زیباترین مناظر طبیعت به‌شمار می‌روند.

یکی از این گونه دره‌های نسبتاً وسیع دره رود شهرستانک است که از شاخه‌های اصلی رودخانه کرج به حساب می‌آید. این رودخانه از دامنه‌های شمالی قله توجال (ارتفاع ۳۹۵۷ متری واقع در امتداد شمال دره دریند و پس قلعه) سرچشمه گرفته است. در انتهای دره به خرابه‌های قصر معروف بیلاقی ناصرالدین شامی رسم که بر روی آنها بناگاه کوه نوردان ساخته شده است.

از مطالعات مقدماتی که به عمل آمده چنین استنباط می‌توان کرد که عمران و آبادی و به عبارت دیگر ویلاسازی در طول حدود ۷ کیلومتر فاصله بین مازون در شمال و خرابه‌های قصر در جنوب امکان‌پذیر است، قریه شهرستانک در فاصله مساوی از این دو نقطه قرار گرفته است و برآوردهای موقتی معلوم می‌دارد که در حدود ۱۹۰۰ هکتار فضای باز با شیب ملایم قابل ساختمان در شهرستانک و دره‌های اطراف آن وجود دارد که اگر با طرحهای مناسب و الگوی کوهستانی ویلاسازی شود یکی از زیباترین مناظر کوهستانی را بوجود خواهد آورد (نقشه شماره ۱)

آب و هوای شهرستانک

شهرستانک در میان تمام نقاط کوهستانی البرز به خوش‌آب و هوایی معروف است و بنای کاخ بیلاقی شاهان قاجار در این نقطه دلیلی بر سلامت و لطافت آب و هوای آن محسوب می‌شود تا پیش آفتاب آن فراوان است، آمار هواشناسی نشان می‌دهد در صد هوای صاف آن در طول سال به حدود ۸۰ می‌رسد. به علت کوهستانی بودن منطقه (ایستگاه هواشناسی آن در ارتفاع ۲۱۸۰ متر از سطح دریا بنا شده

است)، گرماهای شدید فلات ایران و ته‌سراسر آن سابقه ندارد و در نتیجه تابستانهای آن خنک و مطلوب است و در زمستانها سرمای آن به علت کمی رطوبت نسبی هوا به خوبی قابل تحمل است.

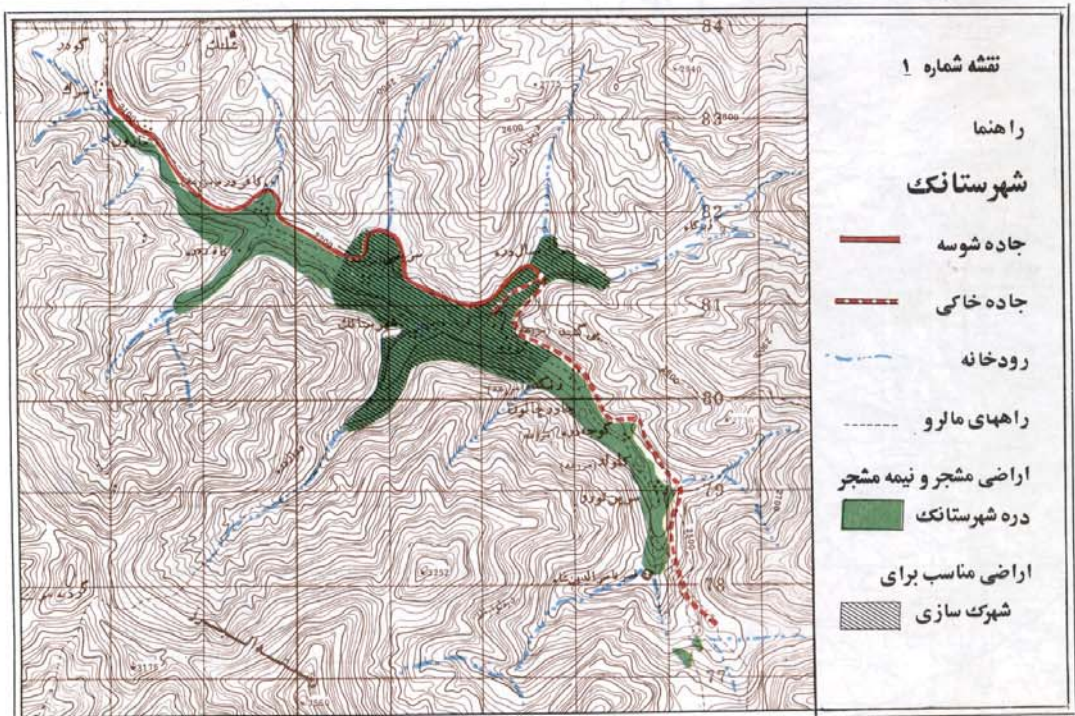
میزان متوسط گرمای ماهانه آن بنا بر آمار هواشناسی از این قرار است:

فروردین	۴ درجه سانتیگراد
اردیبهشت	۱۰ -
خرداد	۱۴ -
تیر	۱۹ -
مرداد	۱۸ -
شهریور	۱۴ -
مهر	۱۲ -
آبان	۴ -
آذر	۵ -
دی	۲ -
بهمن	۲ -
اسفند	۱ -

بالاترین درجه گرمایی که در آن به ثبت رسیده ۳۴ درجه سانتیگراد (درمقایسه با ۴۴ درجه در تهران و پائین‌ترین درجه ۲۰- درجه سانتیگراد) درمقایسه با ۱۰- در تهران در سالهای اخیر) ولی رویهمرفته سالانه در حدود ۱۲۰ روز یخبندان دارد که ممکن است در فاصله میان آبان و فروردین بروز کند.

مقدار باران سالانه آن در حدود ۹۰۰ میلیمتر است که تماماً در نیمه سردسال و اغلب به صورت برف بروز می‌کند و متوسط روزهای بارانی آن ۷۵ روز در سال است مقدار باران ماهانه یک سال آن (۱۳۹۵) به این شرح بوده است (بدیهی است که آمار یک سال را نمی‌توان نمونه‌ای برای درازمدت دانست):

فروردین ۷۸ میلیمتر

۵۲/۵ -	اردیبهشت
۳۳ -	خرداد
۰	تیر
۱۳ (میلیمتر) (موردی کاسلاستثنایی بوده است)	مرداد
۴ -	شهریور
۲۳/۵ میلیمتر.	مهر
۷۲/۵ -	آبان
۴۹ - (ارتفاع برف ۹۴ سانتیمتر)	آذر
۱۹ - (-) - ۳۵ - (-)	دی
۷۰/۵ - (-) - ۱۲۱ - (-)	بهمن
۱۸۸ - (-) - ۱۱۷ - (-)	اسفند

برف و باران نسبتاً فراوان ناحیه شهرستانک آن را به صورت یکی از مناطق پرآب البرز در آورده است که نه فقط از رودخانه دائمی اصلی (به نام شهرستانک) برخوردار می شود بلکه رودهای فرعی چندی از همه طرف بدان ملحق می گردد و از این گذشته چشمه سارهای همیشگی و پرآب دارد که نیازهای کشاورزی و باغداری آن را تأمین می سازد.

دسترسی به شهرستانک

دسترسی به شهرستانک از مسائل مهمی است که باید مورد توجه قرار گیرد. جالب است که در روی نقشه فاصله مستقیم تهران به شهرستانک از ۱۸ کیلومتر و نیم کمتر است و مرکز شهر تهران با شهرستانک به خط مستقیم چون تهران تا کهریزک است. ولی در واقع اسرکوههای البرز فاصله بین تهران و شهرستانک را به چندین برابر فاصله نقشه ای آن افزایش داده است. در حال حاضر چهار راه وصول به شهرستانک وجود دارد:

۱) راه اصلی به فاصله ۹۲ کیلومتر از میدان آزادی که ۳۲ کیلومتر اول آن

بزرگراه کرج و ۲ کیلومتر بعدی آن قسمتی از جاده اسفانته و بر رفت و آمد کرج چالوس می باشد و بالاخره ۸ کیلومتر آخر آن جاده خاکی و ماشین رویی است که بین دوآب و شهرستانک ادامه دارد.

۲) راه لشگر کد-آهار شهرستانک به طول تقریبی ۵ کیلومتر که ۳ کیلومتر اول آن با جاده اسفانته تهران-میگون آغ-ساز شده و از اوشان تا آهار از مسیر پرپیچ و خم کوهستانی می گذرد. آخرین قسمت آن به طول تقریبی ۱۱ کیلومتر بین آهار و شهرستانک برای وسایل موتوری غیرقابل عبور است و علاوه بر این در شرایط امروزی در زمستانها به کلی مسدود می شود. به قرار اطلاع برنامه این است که راه ماشین رو اوشان-آهار به سمت شهرستانک و دوآب ادامه یافته راه کوتا هتری بین تهران و دریای خزر فراهم سازد که هم اکنون مشغول به خاکریزی مسیر این جاده هستند.

۳) راه کوهستانی توجال-شهرستانک که فاصله آن خیلی کمتر از دو راه دیگر است ولی بیشتر مورد استفاده کوهنوردان و اسکی بازان می باشد.

۴) راه طرح ریزی شده و مصوب وزارت راه مشعب از بزرگراه تهران کرج. بنا بر نقشه مصوب وزارت راه این راه در کیلومتر ۴ اتوبان کرج (کمی بعد از پارک ارم) از این بزرگراه جدا شده از حاشیه شرقی دهکده المینک گذشته ضمن طی کن و سولقان در امتداد دره سولقان پیش رفته پس از عبور از آبادبهای زندان و طولون از راه دره رود لانیز که از شاخه های فرعی رودخانه کرج است به دوآب شهرستانک خواهد رسید. طول این راه در فاصله بین دهکده المینک و دوآب فقط ۴ کیلومتر یعنی حدود نیم ساعت رانندگی خواهد بود. به این ترتیب کوتاه ترین راه دسترسی به شهرستانک فراهم می شود.

وضع مالکیت زمینهای شهرستانک:

از بررسیهای مقدماتی و اجمالی که در وضع مالکیت اراضی شهرستانک به عمل آمده چنین استنباط می شود که در سالهای بعد از انقلاب بزرگ اسلامی و بخصوص از تاریخی که راه شوسه بین دوآب و شهرستانک ایجاد شده بسیاری از تهرانیهای متمکن به آنجا رها کرده درصدد ایجاد ویلا و خانه بیلایی و باغ و باغچه برآمده اند تا جایی که قیمت زمین در جاهای مرغوب شهرستانک تا متری ۳۰۰۰ ریال رسیده است و کمترین بها در زمینهای زراعتی از متری ۴۰۰۰ ریال کمتر نیست. به طور کلی زمینهای شهرستانک را از نظر مالکیت به سه طبقه می توان تقسیم کرد:

- الف) زمینهای متعلق به خرده مالکان و ساکنان اصلی شهرستانک که همه دارای سند رسمی است.
- ب) زمینهای مورد معامله روزمره که به اصطلاح در بورس افتاده و باقولنامه یا سند غیر رسمی دست به دست می گردد.
- ج) زمینهای سوقفیه که مقدار آن قابل توجه است و برای جنب آن می توان راه قانونی از طریق تبدیل به احسن پیدا کرد.

